

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בעניין פטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל

הסכם בין לים בע"מ לבין Alberta Trading Co.

לפני בקשה לפטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל שבין שני גורמים הפועלים בענף הספנות הימית. בסופו של דיון ראיתי לתת להסדר זה פטור כאמור, כמפורט בגוף ההחלטה. הצדדים להסכם הם חברת לים בע"מ (להלן: "לים") ו-Alberta Trading Co., חברה זרה הרשומה באיי מרשל, בלא פעילות בארץ (להלן: "אלברטה").

לים היא חברה בת בבעלות מלאה של צים, חברת השיט הישראלית בע"מ. לים עוסקת במכירת צידה לאוניות ובמכירת מוצרים פטורים ממכס לדיפלומטים ולנוסעים. לצורך זה ברשותה הרשאה משלטונות המכס.

צידה לאניות כוללת צרכים תפעוליים (דלק, שמן, מים, חלקי חילוף לאניה), מוצרי מזון וצריכה (לחם, ירקות, פירות, בשר, קופסאות שימורים, שתיה, חומרי ניקוי וכיוצא בזה) ומוצרים פטורים ממכס (סיגריות, משקאות, בשמים, וכיום גם ביגוד, מוצרי ספורט, מוצרי חשמל ועוד). לפי נתוני לים, צידה לאנית מטען היא כעשירית מצידתה של אנית נוסעים.

ההסכם קובע כי חברת לים תעמיד לאלברטה מימון לרכישת אניה בשם Magic 1, המיועדת להפלגות סיור של נוסעים (cruise). בהסכם נקבע כי חלק מהתמורה אותה מקבלת לים בעיסקה זו תינתן באמצעות הבטחת בלעדיות מצד אלברטה לרכוש את כל צידת האניה מלים. הבלעדיות היא "חד-סטריט", דהיינו לים איננה מתחייבת למכור את כל סחורתה לאלברטה. תניית הבלעדיות מסוייגת באלה:

- מוצרים פטורים ממס תוכל אלברטה תוכל לרכוש מספק חלופי אם השיגה מחירים הנמוכים מאלה שמציעה לים, ובלבד שספק זה עומד בקריטריונים עסקיים נאותים.
- לעניין מוצרים מאפה טריים או צידה דחופה - תוכל לים לרכוש בנמל זר, ובלבד שהכמות הכרחית עד החזרה לישראל.
- סייג נוסף, החל ביחס לכל סוגי הצידה הוא כאשר אין במלאי המוצרים של לים מוצרים שאלברטה מעוניינת בהם, או שלים איננה מעוניינת לספק מוצרים אלה, שאז יכולה אלברטה לרכוש את המוצר מכל ספק.

תקופת ההתחייבות לבלעדיות האמורה היא עד יום 31.12.2002. לפי ההערכה תחל האניה בפעילותה רק בשנת 2000. אלברטה מתחייבת כי הפלגותיה המסחריות יחלו לא יאוחר מיום 1.5.2000.

בצדו של ההסכם נחתם הסכם תיווך בין לים ושלושה יזמים - יובל כספי, אהרון מינגלגרין וי. כספי בע"מ, כולם יחד וכל אחד לחוד, אשר הוביל לעיסקה שבין לים ואלברטה, אך איננו מענייני כאן, מה גם שפקע עם חתימת ההסכם שעל הפרק.

לאחר שבחנתי את ההסכם בסיוע המחלקה הכלכלית של רשות ההגבלים העסקיים לא נגלתה בפני פגיעה משמעותית בתחרות כתוצאה מההסכם. אפרט מדוע.

הצדדים להסכם מעריכים כי אנייתה של אלברטה עתידה להוות כ-10% מסך הפקידות של אניות נוסעים בנתוני 1999 (כ-100 פקידות בשנה מתוך 1,000¹). הואיל והאניה עתידה להתחיל בפעילותה בשנת 2000, בה נמל חיפה צפוי להיות עמוס יותר בשל תיירות סוף האלף, דומה כי נתחה בעוגה זו אף יקטן. אם מחושב חלקה של האניה בכלל אספקת הצידה לכל סוגי האניות, לרבות אניות מטען, יעמוד חלקה על 1% בלבד - צידתן הממוצעת של אניות מטען, קטנה אמנם מזו של אניות נוסעים, כאמור, אך פקידותיהן רבות הרבה יותר.

יתר על כן, בנסיבות אלה, תוכל אלברטה במקרים רבים, ובמיוחד לעניין מוצרים פטורים ממכס, לרכוש צידה מספק זול יותר, כך שאין מדובר בבלעדיות מלאה, המוציאה לחלוטין את אלברטה מכלל גורמי הביקוש בשוק שעניינו צידה לאניות. בהתחשב בנפח התנועה אשר האניה Magic 1 צפויה להוות מכלל האניות, לא ראיתי לשלול את אפשרותה של אלברטה לשלם חלק מהתמורה המוטלת עליה באמצעות שווה כסף בדמות תנית הבלעדיות האמורה, ולהוזיל בכך את עלות העיסקה מבחינתה.

גם תקופת הבלעדיות - כשלוש שנים (שנתיים ימים ואופציה ללים להאריך את הבלעדיות בשנה נוספת), משתלבת במסקנה כי לא נגלית כאן פגיעה משמעותית בתחרות בעסקים.

אשר על כן ראיתי ליתן הפטור המבוקש.

החלטתי זו נתונה לערר בפני כבוד אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל אליו ניתן הפטור, בתוך 45 ימים מהיום שבו פורסמה ההחלטה ברשומות.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ו באלול תשנ"ט

7 בספטמבר 1999

¹ ואולי נכון יותר להעמיד נתון זה על כ-9% מסך הפקידות, הואיל והאניה איננה פועלת כיום, ויש להוסיף את מספר הפקידות גם לשה"כ הפקידות.